

УДК 347.77:075.8 (093.2)

ІСТОРИЧНІ КОНЦЕПЦІЇ ОХОРОНИ АВТОРСЬКОГО ПРАВА ТА ЇХ СПІВВІДНОШЕННЯ В СУЧАСНИХ УМОВАХ

Г. М. Савчук

*Кафедра медійних технологій, інформаційної та книжкової справи,
Національний університет «Львівська політехніка»
79020 м. Львів, вул. Під Голоском 19*

У статті розглядаються основні історичні концепції щодо охорони авторського права. Виокремлюються англо-американський та континентальний (європейський) варіанти в їх розвитку від передумов виникнення, юридичного оформлення через внесення кореляцій в ході практичного юридичного використання.

*Характеризується значення поняття копірайту та його співвідношення з традиційним поняттям авторського права. Особлива увага приділяється наявності в сучасній українській практиці компонентів обох концепцій: як *Copyright* так і *Droit d'auteur*. Простежуються можливі причини такого становища, його переваги та недоліки. Огляд понять в Цивільному кодексі України та інших нормативних актах, а також об'єктів охорони авторського права в Україні дозволяють підкріпити заявлені автором висновки.*

Отримані дані можна використати для подальших досліджень у сферах інтелектуальної власності, інформаційної аналітики та правознавства.

Ключові слова: інтелектуальна власність, авторське право, «Статут королеви Анни», Цивільний кодекс України, художні та літературні твори.

Постановка проблеми. Проблема захисту авторських прав постала не сьогодні, однак саме на початку ХХІ століття вона набула особливої ваги, коли ринок інтелектуальної власності сягнув небачених досі розмірів. Це, в свою чергу, зумовило розширення сфери застосування таких правопорушень як «піратство», тобто свідоме нехтування авторськими правами. Українське законодавство у сфері охорони авторських прав намагається наслідувати зразки розвинутих країн, однак там, як ми побачимо, немає єдиного підходу, натомість існують різні концепції охорони авторського права, що постали історично. Тож нашій державі, враховуючи місцеві особливості, доводиться обирати елементи кожного з цих підходів.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Питання інтелектуальної власності і авторського права як її складової розглядається в загальній юридичній літературі, працях з патентознавства [1] чи як окремий предмет. Огляд історичних концепцій охорони інтелектуальної власності окремим параграфом подали у своєму підручнику для студентів неюридичних спеціальностей В. О. Семків і Р. С. Шандра [2, с. 44-48]. К. Є. Слободенюк у своїй статті теж присвятив увагу цьому питанню [3]. Основним нормативним джерелом в питанні захисту авторського права в

Україні залишається Цивільний кодекс України [4], що базується на положеннях Бернської конвенції [5] та Закону України «Про авторське право та суміжні права» [6]. Цю джерельну базу доповнюють Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності 1996 р. [7] та Всесвітня конвенція 1952 р. про авторське право [8].

Мета статті. Необхідно означити загальний шлях розвитку системи охорони авторського права в Україні. Для цього потрібно, по-перше, розглянути історію питання і визначити основні концепції охорони авторських прав у світі; по-друге, визначити місце України у цій глобальній сфері. З першим завданням чудово впорався, зокрема, львівський дослідник Роман Шандра, тож автор зосередить особливу увагу на другому завданні.

Виклад основного матеріалу дослідження. Якщо заглибитися в історію правової охорони авторських прав, то можна починати ще з античних часів. Вже в Афінійській республіці започаткували право на захист цілісності твору і заборону вносити до нього зміни. Як відомо, давньогрецький театр відігравав не тільки культурну, але й значну суспільно-політичну роль. Однак, часто переписувачі й актори досить вільно поводитися із творами знаменитих авторів трагедій. Тому у 330 р. до н. е. було прийнято закон, відповідно до якого оригінали творів трьох великих класиків афінської трагедії (Есхіла, Софокла та Евріпіда) підлягали збереженню в офіційному архіві, а актори повинні були дотримуватися офіційного тексту [3, с.39].

У Стародавньому Римі юристи вже чітко виділяли і засуджували явище плагіату. На їхню думку, оскільки оприлюднення та використання твору зачіпає особисті права автора, тому йому має надаватися можливість приймати рішення щодо оприлюднення твору [9, с.180].

Середньовіччя з його схоластичними наукою та правом не сприяли розвитку авторського права. Лише після винайдення у 1440-х роках Йоганом Гуттенбергом технології книгодрукування рухомими літерами, яка надала можливість робити копії літературних творів за допомогою механічних процесів замість переписування їх від руки, з'явилися нові професійні категорії осіб, котрі володіли авторськими правами – друкарі та продавці книжок. В цей період виникає ідея виключних майнових прав інтелектуальної власності на літературні твори, які закріплювалися у привілеях. Підприємці витрачали великі грошові суми на закупівлю паперу, купівлю або виготовлення друкарських машин, найм робочої сили. Вкладені у книгу кошти протягом певного часу можна було відшкодувати, однак без охорони від конкуренції з боку продавців незаконних примірників інвестувати у друк та продаж книжок було ризикованою справою. Привілеї надавали на обмежений час виключні права на відтворення і розповсюдження творів, а також забезпечували засоби захисту для реалізації права: штрафи, арешти, конфіскації підроблених примірників, відшкодування збитків [10, с.78].

У XVIII ст. розпочалось формування основних концепцій правової охорони авторського права. Першість у цьому процесі здобула Велика Британія (у літературі частіше вживається «Англія», однак після англо-шотландської унії 1707 р. термін «Велика Британія» видається більш точним). Однією з причин становлення тут авторського права було лобювання своїх комерційних інтересів з боку найбільш

впливових торгівців книжками. 12 грудня 1709 р. до парламенту було подано петицію проти несанкціонованого передруку та продажу книг. Розпочалась робота над законопроектом, що мав сприяти захисту прав авторів, книговидавців та торгівців книжками. 11 січня 1710 р. його було подано на розгляд парламенту, а 5 квітня 1710 р. – ухвалено [11, с.793]. Цей закон отримав назву «*Статут королеви Анни*».

Статут встановлював строки правової охорони авторського права у залежності від дати першої публікації книги. Якщо книгу було вперше видано до 10 квітня 1710 р., то передбачався єдиний строк охорони авторського права тривалістю 21 рік від дати першої публікації. Якщо книгу було видано після вказаної дати, то виключне право автора видавати та перевидавати книгу тривало протягом 14 років від дати першої публікації. Це право автор, зазвичай, передавав продавцю книжок. Після завершення цього строку, автор мав право продовжити його ще на 14 років. Загалом, охорона авторського права могла тривати 28 років від дати першої публікації. Статут наголошував на охороні опублікованих творів від несанкціонованого копіювання, видання чи перевидання. Опубліковані книжки потрібно було зареєструвати в Центрі книговидавців, а дев'ять примірників необхідно було депонувати для використання в публічних бібліотеках. Після завершення строку правової охорони твір ставав суспільним надбанням [2, с. 46].

«Статут королеви Анни» діяв протягом двох століть, до прийняття парламентом у 1911 р. *Закону про авторське право*. Він заклав основні ідеї правової охорони авторського права в англо-американській правовій системі (так звана концепція *Copyright*), які знайшли відображення й у пізніших законодавчих актах Англії та Сполучених Штатів Америки [12, с.130-131].

Першими нормативно-правовими актами Континентальної Європи щодо сучасної концепції охорони авторського права (так звана концепція *Droit d'auteur*) були революційні ініціативи Франції. Внаслідок революції, що почалася взяттям Бастилії 14 липня 1789 р., було скасовано всі привілеї (включаючи й ті, які стосувались книговидання). Установчі збори Франції у 1791 р. прийняли проект конституції, у якій гарантувалась свобода усно чи письмово виражати свої думки, свобода друку, заборона цензури. Охорона авторського права передбачалась також двома декретами: 1) від 13 та 19 січня 1791 р. «*Про право на постановку і виконання драматичних та музичних творів*» – забезпечував право автора на публічне виконання протягом усього його життя, а також протягом 5 років після його смерті на користь його спадкоємців й осіб, яким передане це право; 2) від 19 та 24 липня 1793 р. «*Про право власності авторів на літературні твори, композиторів, живописців та рисувальників*» – авторові надавалося виключне право на відтворення його творів протягом його життя, а також протягом 10 років після його смерті на користь його спадкоємців і правонаступників. Ці акти започаткували сучасну систему правової охорони авторського права у Франції та закріпили права автора, які він міг використовувати протягом всього життя, незалежно ані від опублікування, ані від додержання будь-яких інших формальностей. Згідно панівних ідей Просвітництва, авторське право (французькою *droit d'auteur*) розглядалось не лише як майнове, але й як природне (моральне) право [12, с.131-132].

Так зародились дві концепції правової охорони авторського права – Copyright (право на копію), яка характерна для країн англо-американської правової системи та Droit d'auteur (право автора), яка характерна для країн романо-германської (континентальної) правової системи. Досі зберігаються певні законодавчі відмінності зумовлені особливостями цих концепцій [13, с.17-20]. До котрої ж цих двох концепцій можна віднести охорону авторського права в Україні?

В українському законодавстві відсутнє визначення поняття авторського права. У книзі IV «Право інтелектуальної власності» Цивільного кодексу України визначені об'єкти права інтелектуальної власності, які залежно від сфери застосування розділені на три групи [4]. До першої групи відносяться *об'єкти промислової власності*: винаходи, корисні моделі, промислові зразки торговельні марки (знаки для товарів і послуг), географічні зазначення, фірмові найменування. До другої групи відносяться так звані *нетрадиційні об'єкти інтелектуальної власності*: сорти рослин, породи тварин, топографії інтегральних мікросхем, комерційні таємниці, наукові відкриття, раціоналізаторські пропозиції. Третю групу складають *об'єкти авторського права і суміжних прав*: літературні, художні твори, комп'ютерні програми, бази даних, виконання творів, фонограми та відеограми, передачі організацій мовлення. Ця група має значні відмінності від об'єктів промислової власності як у процесі набуття прав, так і за строком їхньої дії.

У загальних рисах зміст поняття авторського права окреслюється у назві глави 36 Цивільного кодексу України «Право інтелектуальної власності на літературний, художній та інший твір (авторське право)». Керуючись цим положенням, під авторським правом розуміють право інтелектуальної власності особи на літературний, художній чи інший твір, що охороняється законом [2, с.48-49]. Об'єкти авторського права – це виражені у будь-якій об'єктивній формі й втілені будь-яким способом літературні, художні та інші твори, які є результатами творчої діяльності автора та охороняються законом не залежно від факту їхнього оприлюднення чи державної реєстрації, ступеня завершеності, призначення, цінності, жанру, обсягу чи мети.

Слід зауважити, що термін «літературні і художні твори», згідно із ст. 2 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів, охоплює всі твори в галузі літератури, науки і мистецтва, яким би способом і в якій би формі вони не були виражені [5]. Користування та здійснення авторських прав на ці твори не пов'язані з виконанням будь-яких формальностей (ст. 5). Це положення деталізується у ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [6]. Згідно Закону, правовій охороні підлягають твори:

- 1) як оприлюднені, так й не оприлюднені;
- 2) як завершені, так і не завершені;
- 3) незалежно від їхнього призначення, жанру, обсягу, мети (освіта, інформація, реклама, пропаганда, розваги тощо).

Для виникнення і здійснення авторського права в Україні не вимагається реєстрація твору чи спеціальне його оформлення, а також виконання будь-яких інших формальностей (ст. 11). Це перегукується з континентальною концепцією

Droit d'auteur. Однак, потрібно враховувати, що правова охорона поширюється лише на форму вираження твору. Для того, щоб отримати правову охорону твір повинен бути виражений у формі, яка є доступною для людського сприйняття за допомогою зору, слуху, дотику тощо. Таку форму прийнято називати об'єктивною формою вираження твору. Об'єктивна форма – це така форма вираження твору, яка є доступною для людського сприйняття. Вона, зокрема, може бути письмовою, усною, електронною, об'ємно-просторовою, а також у вигляді звуко- чи відеозапису. Тут маємо посилення до традиції Copyright.

Перелік об'єктів авторського права подається як у міжнародних, так й в національних джерелах: ст. 2 Бернської конвенції про охорону літературних і художніх творів [5], ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права» [6], ст. 433 Цивільного кодексу України [4]. На підставі згаданих статей об'єкти авторського права можна класифікувати, поділивши на групи, підгрупи та види [2, с.51-55]:

I група – літературні твори – результати інтелектуальної, творчої діяльності автора белетристичного, публіцистичного, наукового, технічного або іншого характеру, що виражаються в усній чи письмовій формі.

II група – художні твори – результати інтелектуальної, творчої діяльності автора, які виражаються у формі зображення чи об'ємно-просторовій формі.

III група – усі інші твори, які виникають внаслідок зміни, обробки, переробки, виконання чи будь-якого іншого способу використання творів або (та) об'єктів, що авторським правом не охороняються.

IV група – комп'ютерні програми, які хоч й охороняються як літературні твори, однак за своєю природою відрізняються від них.

Не належать до об'єктів авторського права результати інтелектуальної або механічної діяльності створені без творчої складової, а також результати інтелектуальної та творчої діяльності, які, згідно з положеннями чинного законодавства, не охороняються авторським правом. Перелік таких об'єктів міститься у ст. 434 Цивільного кодексу України [4] та ст. 10 Закону України «Про авторське право та суміжні права» [6]. Виокремлення різних груп об'єктів, які не охороняються авторським правом зумовлено різними чинниками:

1) Перша група об'єктів не охороняється авторським правом, оскільки вони (об'єкти) не мають творчого характеру: повідомлення про новини дня, поточні події або інші факти, що мають характер звичайної, підібраної без творчої складової прес-інформації (інформаційні повідомлення, офіційна і кримінальна хроніки, анонси, прес-релізи, пост-релізи, повідомлення інформаційних агенств тощо).

2) До другої групи відносять твори, які не відповідають критерію оригінальності та на які поширюється право *sui generis* – розклади руху транспортних засобів, розклади телерадіопередач, телефонні довідники та інші подібні бази (компіляції) даних. *Sui generis* (своєрідне право, право особливого роду) – спеціальний порядок для охорони баз даних, які не визнано оригінальними. Відповідно з цим порядком, виробник бази даних має право забороняти витяг із запам'ятовуючого пристрою і (або) повторне використання всіх або істотної частини змісту бази, оцінюваної з якісної чи кількісної точки зору, коли придбання, перевірка або подання даного

змісту свідчать про істотне з якісної або кількісної точки зору інвестування. У країнах ЄС це право діє протягом 15 років з 1 січня року, наступного за датою завершення створення (заповнення) бази даних [2, с.56]. Тут знову бачимо відгомін континентальної традиції *Droit d'auteur*.

3) Третя група творів, що не охороняються авторським правом – твори народної творчості або, так званій, фольклор. Авторське право на них не поширюється, оскільки неможливо встановити конкретного автора.

4) Четверту групу становлять об'єкти, які виведені з-під охорони авторського права через їхній особливий статус: а) офіційні документи (закони, укази, постанови, судові рішення, державні стандарти тощо) та їхні офіційні переклади; б) символи та знаки, затверджені органами державної влади – державні символи України, державні нагороди; символи та знаки органів державної влади, Збройних Сил України й інших військових формувань; символіка територіальних громад; символи та знаки підприємств, установ та організацій, емблеми; грошові знаки тощо. Але проекти офіційних символів і знаків, до їхнього офіційного затвердження, розглядаються як твори та охороняються відповідно до Закону (ч. 2 ст. 10 Закону України «Про авторське право і суміжні права») [6].

5) До п'ятої групи об'єктів, які не охороняються авторським правом відносять ідеї, теорії, концепції, принципи, методи, процедури, процеси, системи, способи, відкриття. Охорона авторських прав поширюється на форму вираження твору, але не на виражені, описані, пояснені чи проілюстровані в творі дані (ч. 3 ст. 8 Закону України «Про авторське право і суміжні права») [6]. Тут маємо посил до концепції Copyright.

6) Авторське право не поширюється також на твори, щодо яких закінчився строк його дії і вони перейшли у суспільне надбання (поняття, що з'явилося вже в «Статуті королеви Анни»). Згідно із ст. 30 Закону України «Про авторське право і суміжні права», твори, які стали суспільним надбанням, можуть вільно, без виплати авторської винагороди, використовуватися будь-якою особою, за умови дотримання особистих немайнових прав автора [6]. Відповідно до ст. 447 Цивільного кодексу України, йдеться не про припинення строку дії авторського права загалом, а лише про закінчення строків чинності майнових авторських прав [4].

Висновки. Авторське право є явищем історичним і пройшло у своєму формуванні ряд етапів. У ході еволюції на сьогоднішній момент у світі запанували дві концепції охорони авторських прав – англо-американська Copyright та континентально-європейська *Droit d'auteur*. Українська законодавча база в цілому спирається на останню, що виправдано історично та географічно, однак, зважаючи на особливу економічну і політичну роль у сучасному світі таких держав як США, а також тісні взаємини з такими країнами як Велика Британія, Канада та Австралія, включила ряд положень, які можна віднести до англо-американської традиції. Крім того, є ряд національних особливостей, не характерних для законодавства країн двох вищезазначених систем. Це явище є закономірним, оскільки подальша глобалізація призводить до певної розмитості меж двох концепцій і подальшому взаємопроникненню для кращого регулювання світового ринку авторських прав.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Савчук Г.М. Патентознавство: навчальний посібник для студентів спеціальності 029 – «Інформаційна, бібліотечна та архівна справа». Львів: УАД, 2017. 231 с.
2. Семків В.О., Шандра Р.С. Інтелектуальна власність: підручник для студентів неюридичних факультетів. Львів: «Галицький друкар», 2015. 280 с.
3. Слободенюк К.С. Історичний аспект становлення охорони інтелектуальної власності // Наше право. № 4. Частина 1. 2010. С. 38-43.
4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
5. Бернська конвенція про охорону літературних і художніх творів від 9 вересня 1886 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995-051/page>.
6. Закон України «Про авторське право і суміжні права. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3792-12>.
7. Договір Всесвітньої організації інтелектуальної власності про авторське право, прийнятий Дипломатичною конференцією 20 грудня 1996 р. URL: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995-770>.
8. Всесвітня конвенція про авторське право 1952 р. URL: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995-052>.
9. Шишко І. А. Авторське право як об'єкт охорони: історико-правовий аспект // Митна справа. № 3(81). 2012. С. 180.
10. Еннан Р. Є. Становлення та розвиток правової охорони авторського права // Теоретичні і практичні аспекти економіки та інтелектуальної власності. Маріуполь, 2009. С. 77-80.
11. Deazley R. The Statut of Anne and The Great Abridgement Swindle // Houston Law Review. 47(4). 2011. P. 793-818.
12. Шандра Р. Концепції авторського права в англо-американській та континентальній правових системах: історико-правовий аспект // Проблеми державотворення і захисту прав людини в Україні: матеріали XX звітної науково-практичної конференції (6–7 лютого 2014 р.). Львів: Юридичний факультет Львівського національного університету імені Івана Франка, 2014. С. 130-132.
13. Авторське право в міжнародно-правовому аспекті: навчально-методичний посібник для студентів магістерської програми «Міжнародне та порівняльне право інтелектуальної власності» / Уклад. Євков А. М. Харків: Tempus, 2010. 126 с.

REFERENCES

1. Savchuk, H.M. (2017). Patentoznavstvo: navchalnyj posibnyk dlja studentiv specialnosti 029 – “Informacijna, biblioteczna ta arkhivna sprava” [Patent-knowledge: textbook for students of specialty “Information, Library and Archive business”]. Lviv: UAD (in Ukr.).
2. Semkiv, V. O., Shandra, R. S. (2015). Intelektualjna vlasnistj: pidruchnyk dlja studentiv nejurydychnykh fakuljtetiv [Intellectual property: coursebook for students of non-juridical faculties]. Lviv: «Halycjkyj drukar» (in Ukr.).
3. Slobodenjuk, K. J. (2010). Istorychnyj aspekt stanovlennja okhorony intelektualnoji vlasnosti [Historical aspect of Intellectual Property Defence standing]. Nashe pravo [Our Law]. 4 (Part 1), 38-43 (in Ukr.).

4. Verkhovna Rada of Ukraine (2003, January 16). Cyviljnyj kodeks Ukrainy [Civil Code of Ukraine]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/435-15> (in Ukr.).
5. Verkhovna Rada of Ukraine (n.d.). Bernsjka konvencija pro okhoronu literaturnykh i khudozhnykh tvoriv vid 9 veresnja 1886 r. [Bern Convention for Protection of Literary and Artistic Works from 1886, September 9]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995-051/page> (in Ukr.).
6. Verkhovna Rada of Ukraine (n.d.). Zakon Ukrainy “Pro avtorsjke pravo i sumizhni prava” [A law of Ukraine is “On Author’s and Related rights”]. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/3792-12> (in Ukr.).
7. Verkhovna Rada of Ukraine (n.d.). Doghovir Vsesvitnjoji orghanizaciji intelektualjnoji vlasnosti pro avtorsjke pravo, pryjnjatyj Dyplomatyčnoju konferencijeju 20 ghrudnja 1996 r. [World Intellectual Property Organization Copyright Treaty, adopted by Diplomatic Conference 1996 December 20]. Retrieved from: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/995-770> (in Ukr.).
8. Verkhovna Rada of Ukraine (n.d.). Vsesvitnja konvencija pro avtorsjke pravo 1952 r. [Universal Copyright Convention 1952]. Retrieved from: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/995-052> (in Ukr.).
9. Shyshko, I.A. (2012). Avtorsjke pravo jak ob’jekt okhorony: istoryko-pravovyj aspekt [Author’s Right as an object of protection: historical and right aspect]. Mytna sprava [Customs Affairs]. 3(81), 180 (in Ukr.).
10. Ennan, R.J. (2009). Stanovlennja ta rozvytok pravovoji okhorony avtorsjkojogo prava [Establishment and development of the Author’s Right]. Teoretychni i praktychni aspekty ekonomiky ta intelektualjnoji vlasnosti [Theoretic and Practical Aspects of Economy and Intellectual Property]. Mariupol, 77-80. (in Ukr.).
11. Deazley, R. (2011). The Statut of Anne and The Great Abridgement Swindle. Houston Law Review. 47(4), 793-818. (in Eng.).
12. Shandra, R. (2014). Koncepciji avtorsjkojogo prava v anghlo-amerykansjkij ta kontynentalnij pravovykh systemakh: istoryko-pravovyj aspekt [Coceptions of Copyright/Author’s Right in English-American and Continental Law Systems: historical and right aspect]. Problemy derzhavotvorennja i zakhystu prav ljudyny v Ukraini: materialy XX zvitnoji naukovopraktyčnoji konferenciji (6–7 ljutogho 2014 r.) [Problems of State-building and Human Rights Protection in Ukraine: materials of 20th scientific and practice conference 2014 February 6-7]. Lviv: Lviv Ivan Franko National University, 130-132 (in Ukr.).
13. Jevkov A.M. (2010). Avtorsjke pravo v mizhnarodno-pravovomu aspekti: navchaljno-metodychnyj posibnyk dlja studentiv maghistersjkoji prohramy “Mizhnarodne ta porivnjalne pravo intelektualjnoji vlasnosti” [Copyright in International Law aspect: methodical textbook for students of Master’s program “International and Comparative Copyright”]. Kharkiv: Tempus (in Ukr.).

HISTORICAL CONCEPTIONS OF THE COPYRIGHT (DROIT D'AUTEUR) DEFENCE AND THEIR RELATIONS IN CONTEMPORARY TERMS

H. M. Savchuk

*Department of Media Technologies, Information and Book Business,
Lviv Politechnic National University
79032 Lviv, Pid Holoskom street 19
hryhorii.m.savchuk@lpnu.ua*

The problem of copyright protection at the beginning of the 21st century gained particular importance, when the intellectual property market reached unprecedented proportions. This, in turn, led to an expansion of the scope of such offenses as «piracy», that is, the deliberate disregard for copyright.

The history of legal copyright protection starts from ancient times. In the 18th century, the basic concepts of copyright protection began to form. Great Britain took the lead in this process. It laid down the basic ideas of copyright protection in the Anglo-American legal system, which were reflected in later legislation in England and the United States of America. The Statute of Queen Anne (1710) was in force for two centuries, until Parliament passed the Copyright Act (1911).

The first regulatory acts in Continental Europe (the so-called Droit d'auteur concept) were revolutionary initiatives in France. The Author's Right Protection was also provided for by two decrees: of January 13 and 19, 1791, "On the Right to Produce and Perform Dramatic and Musical Works" and of July 19 and 24, 1793, "On the Right of Ownership of Authors to Literary Works, Composers, Painters and Illustrators".

This is how two concepts of legal protection emerged – Copyright (right to copy), which is characteristic of countries with the Anglo-American legal system, and Droit d'auteur (author's right), which is characteristic of countries with the Romano-Germanic (continental) legal system.

There is no definition of the concept of copyright in Ukrainian legislation. In general terms, the content of the concept of copyright is outlined in the title of Chapter 36 of the Civil Code of Ukraine "Intellectual Property Rights to Literary, Artistic and Other Works (Copyright)". The Ukrainian legislative framework as a whole is based on Droit d'auteur. This is justified historically and geographically, however, given the special economic and political role in the modern world of USA, as well as close relations with countries such as Great Britain, Canada and Australia, it has included a number of provisions that can be attributed to the Anglo-American tradition.

Keywords: *intellectual property, copyright (droit d'auteur), «The Statute of Queen Anne», Civil Codex of Ukraine, works of art and literature.*

Стаття надійшла до редакції 18.06.2025.

Received 18.06.2025.